

Tisková zpráva

Radek Štěpánek (ed.), Veronika Zubíková (ilu.): *Ptačí rok*

Publikační aktivitu Hosta letos završíme jedním pozoruhodným, dost exkluzivním, přesto laskavým a subtilním počinem. Jmenuje se *Ptačí rok* a jde o diář pro libovolný rok doprovázený sličnými ilustracemi a malou antologií současných básníků, kteří ve svých verších tematizují právě ptáčky.

Volně se tu navazuje na starší *Nekonečný kalendář* s básněmi J. H. Krchovského a grafikami Františka Štorma, který u nás vyšel nedávno.

Za projektem stojí výtvarný redaktor **Martin Stöhr**, který je v Hostu také letitým garantem poezie. „Proč zase diář a proč právě takový? Z čiré radosti... Ptačí svět je pro každého z nás blízký i nedosažitelný, vzrušující, přitažlivý. Někdy své diáře otvíráme spíš neochotně, jsou spojené s nepříjemnostmi. Náš diář těší ještě dřív, než se do něj napíše první slovo. V diáři lehký žal, hluboký v srdci zpěv!“ parafrázuje slova klasika odpovědný redaktor svazku, který ke spolupráci vyzval dvě osobnosti střední generace, Radka Štěpánka a Veroniku Zubíkovou.

Každý měsíc je v diáři spojený s některým ptačím druhem, který je pro to které období charakteristický, buďto hnízdí, odlétá do teplých krajín, vrací se, nebo je jeho chování součástí nějaké pranostiky či jsme kulturně zvyklí se k němu v tu dobu vztahovat. A každý takový ptačí druh má svoji báseň – vychází ze sbírek současných českých autorů a autorek, výjimečně z chystaných rukopisů. Ptačí, zvířecí linka se tak proplétá s tou lidskou, poetickou, koncept se navíc snaží odrážet i romantiku, která vztah člověk a ptáka definuje, vždyť kdo by nechtěl létat!

Radek Štěpánek (1986), básník, environmentalista, rybář, otec, milovník ptáků, redaktor, nakladatel a příležitostný organizátor autorských čtení, vybral do nekonečného ptačího diáře básně šestatřiceti autorů a autorek. „Bylo jasné, že pro máj se hodí kukačka nebo hrdlička, pro září vlaštovka, že na Hromnice musí skřivan vrznout, i kdyby měl zmrznout. Ne vždycky jsem však šel touhle nejsnazší cestou. Chtěl jsem, aby *Ptačí rok* byl vpravdě environmentální knihou, aby propojoval ptačí i lidský svět, aby se točil nejenom kolem biorytmů ptáků, ale i kolem kulturních nánosů s ptáky spojených,“ vysvětluje Radek Štěpánek. Zatímco některé druhy do knihy vybral zcela automaticky a hladce, o jiných bylo třeba diskutovat. „Můžeme třeba dlouze mluvit o tom, které druhy jsou u nás původní a které ne – a uvažovat o tom, že ty nepůvodní nebo exotičtější nepřijmeme jako součást ptačího roku. Jenomže jaká jsou kritéria a kde vede hranice mezi biologií a kulturou v anthropocénu? Labuť, zvonohlík nebo hrdlička tady před sto nebo dvěma sty lety nežili nebo nehnízdili, a dnes už je bereme jako nedílnou součást naší ptačí říše. Naopak páv je pro nás exotický, přestože je to na zámcích už staletí chovaný druh a jeho maso prý servírovali v roce 800 Karlu Velikému,“ vysvětluje editor a básník. Do knihy se nakonec dostaly tři desítky ptačích druhů včetně právě páva nebo plameňáka, který je vděčným cílem prázdninových vycházek do zoologických zahrad. Dvanáct z nich pak má v knize i medailonek s druhovými zajímavostmi a ornitologickými specifiky, na každý měsíc v roce jeden, ti ostatní jako by kolem nich létali v hejnech, spirálách, nekonečných osmičkách či mávali křídly v namlouvacích rituálech.

Básně šestatřiceti současných českých autorů a autorek všech generací jsou rozkročené od ód a zadumaných reflexí až po haiku a humor. „Některé druhy ptáků jsou v literatuře a v poezii skutečně

obsazené hojně, třeba holubi nebo bažanti, u některých jsem musel naopak hledat poměrně intenzivně. Třeba čápi jako by uvízli v dětské literatuře a do poezie pro dospělé nedorostli. Čáp je přitom tak ikonický pták pro české prostředí, že jsem ho chtěl v *Ptačím roce* mít. Nakonec mě Jan Frolík, který mi jinak obrovsky pomohl se zařazováním jednotlivých druhů a přesností doprovodných textů, přesvědčil, abych tam dal svou báseň,“ vysvětluje Radek Štěpánek. A editor Martin Stöhr ho doplňuje: „V takových případech nás zachránila síla haiku. Když nebyla báseň o některém ptákově, hledali jsme u haikařů – a obvykle úspěšně.“ Takže nakonec u čápa stojí haiku: „Čáp přistál za vsí / a vyhlíží dům / kde už ho čekají.“ „Já navíc chtěl už od začátku, aby tam haiku byla, protože je beru jako nedílnou součást poezie a jen s nimi čtenář, který běžně třeba současnou českou poezii nesleduje tak intenzivně, může vidět celou šíři jejího záběru,“ dodává Štěpánek.

Konkrétně v *Ptačím roce* najdeme spojení sýkory a Petra Borkovce, páva a Ivana Wernische, labutě a Radka Malého, dlaska a Petra Čermáčka nebo bažanta a Marie Iljašenko.

Ilustrátorka **Veronika Zubíková** (nar. 1989; vystudovala vědeckou kresbu a ilustraci na brněnské SŠUŘ a Fakultu umění OU) nakreslila ornitologicky přesné portréty, básník a ornitolog Jan Frolík pak doplnil Štěpánkovy medailonky jednotlivých druhů tak, aby byl diář nejenom básnickým dílem, ale aby byl i faktograficky přesný.

Na výsledné podobě má samozřejmě významný podíl i grafička nakladatelství **Ivana Dudková**. Ta mimo jiné vytvořila řádky k jednotlivým dnům roku malým písmem podle přepisu ptačího zpěvu, některé stránky tak připomínají notovou osnovu dní složenou z písmen trilků, volání o pomoc před dravci, varovných štěbetání či líbezných namlouvacích písní, če-če-če-če tít-tví-tví-tít.

(Trochu potměšile počítáme příjmení lidí, která mají co do činění s ptačí říší, a jejich nositelé se na knize podíleli.)

Diář je koncipovaný jako nekonečný, je tedy možné ho využívat jakýkoli rok, dny nejsou vázané na data, takže může jít i libovolně o deník nebo kombinaci diáře a deníku.

Pokud budete chtít zaslat recenzní výtisk nebo kontaktovat autory, dejte vědět, ráda vykonám.

Klára Kubičková

PR | propagace | média

Host – vydavatelství, s. r. o. | Radlas 5, 602 00 Brno

+420 774 443 602

kubickova@hostbrno.cz

www.hostbrno.cz